

10. SINIF DIN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ

1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAV PROVASI · PUANLAMA ANAHTARI

Senaryo 1 · Kitapçık A · Sezgi Empati Educational Assessments · www.sanalsinav.com

1. DKAB.10.1.1 · İslam'da bilginin yerini ve kaynaklarını çözümleyebilme · kolay

10 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Ayetlerden bilgiye değer verildiğini gösteren birinci ifadeyi yazar (ör. "Oku!" emri).	4
a)	İkinci ifadeyi yazar (ör. "kalemle yazmayı öğretene", "Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?").	3
b)	Bilgiye verilen değer öğrenci davranışına yansımaları somut bir örnekle açıklar (ör. düzenli okuma, merak edip araştırma, öğrendiğini paylaşma).	3

a) Örnek cevap: "Oku!" emri ve "Hiç bilenlerle bilmeyenler bir olur mu?" sorusu.

b) Örnek cevap: Bilgiye değer veren bir öğrenci her gün kitap okumaya zaman ayırır, merak ettiği konuları güvenilir kaynaklardan araştırır ve öğrendiklerini arkadaşlarıyla paylaşır.

Sık hatalar: Ayetleri aynen aktararak ifadeyi seçmemek; Örneği bilgiye verilen değerle ilişkilendirmemek

2. DKAB.10.1.1 · İslam'da bilginin yerini ve kaynaklarını çözümleyebilme · zor

20 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Ayetlerin göklere, yere ve yaratılışa bakıp düşünmeye çağırıldığını belirtir.	4
a)	Bu çağırının evreni araştırmayı (bilimsel çalışmayı) teşvik ettiğini açıklar.	4
b)	Görüşün doğru olmadığını belirtir.	4
b)	Bilimin evrenin "nasıl" işlediğini gözlem ve deneyle araştırdığını, dinin ise varlığın anlamı, amacı ve kaynağı gibi konularda bilgi verdiğini belirtir ya da evren ve vahyin aynı kaynaktan (Allah'tan) geldiği için gerçek bilgi ile vahyin çelişmeyeceğini, görünen çelişkinin yorum ya da bilgi eksikliğinden doğduğunu açıklar.	4
b)	Farklı alanlara ve yöntemlere sahip olmalarının çelişki değil tamamlayıcılık anlamına geldiği sonucuna ulaşır.	4

a) Örnek cevap: Ayetler insanı göklere ve yere bakmaya, yaratılış üzerinde düşünmeye çağırır. Bu, Kur'an'ın evreni incelemeyi, araştırmayı ve bilimsel çalışmayı teşvik ettiğini gösterir.

b) Örnek cevap: Bu görüş doğru değildir. Bilim, evrenin nasıl işlediğini gözlem ve deneyle araştırır. Din ise varlığın kaynağı, anlamı ve amacı gibi konularda bilgi verir. Farklı yöntemleri ve alanları olması çelişki anlamına gelmez; tam tersine, ikisi birbirini tamamlayarak insanın evreni ve kendini anlamasına yardım eder.

Sık hatalar: Bilimi ya da dini tek doğru bilgi kaynağı olarak göstermek; Ayetlerdeki düşünme çağırısını bilimsel araştırmayla ilişkilendirmemek

3. DKAB.10.1.2 · Allah-âlem ilişkisini müşahade edebilme · kolay**10 puan**

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Allah'ın âlemdeki her işi düzenleyip yürüttüğünü (yönettiğini) belirtir.	4
a)	İkinci bir yönü belirtir (ör. tasarrufunun sürekli olması; güneşi ve ayı buyruğu altına alması; hükümlerliği; göklerde ve yerdekilerin her şeyi O'ndan istemesi, yani her şeyin O'na muhtaç olması).	3
b)	Doğadaki sürekli yenilenmeyi (doğum, büyüme, mevsimler, yağmur vb.) Allah'ın her an devam eden yaratma ve yönetmesiyle ilişkilendirir.	3

a) Örnek cevap: Allah âlemdeki her işi düzenler ve yürütür; güneşi ve ayı buyruğu altına almıştır. Bu düzenleme ve yönetme sürekli devam eder.

b) Örnek cevap: Her gün yeni canlılar doğar, tohumlar filizlenir, yağmur yağar, mevsimler değişir. Bunların hepsi Allah'ın âlemi yaratıp bırakmadığını, her an yönetmeye devam ettiğini gösterir.

Sık hatalar: Yalnızca "Allah âlemi yarattı" yazmak; Örneği süreklilik vurgusuyla ilişkilendirmemek

4. DKAB.10.1.2 · Allah-âlem ilişkisini müşahade edebilme · orta**15 puan**

Madde	Ölçüt	Puan
a)	I' fiziksel, II'yi biyolojik yasaya örnek gösterir (ikisi doğruysa tam puan, biri doğruysa ölçüt puanının yarısı).	4
a)	III'ü toplumsal yasaya örnek gösterir.	4
b)	Yasaların değişmemesinin bilimsel araştırmayı ve öngörüyü mümkün kıldığını belirtir.	4
b)	Davranışların sonuçlarının bu yasalara göre ortaya çıktığını, bu yüzden insanın yaptıklarından sorumlu olduğunu açıklar.	3

a) Örnek cevap: I: fiziksel yasa. II: biyolojik yasa. III: toplumsal yasa.

b) Örnek cevap: Yasalar değişmeden işlediği için bilim insanları deney yapıp sonuçları önceden tahmin edebilir; köprüler, ilaçlar bu sayede yapılır. Ayrıca her davranışın bu yasalara göre bir sonucu olur; tembellik eden başarısız olur, emek veren gelişir. Bu da insanın yaptıklarından sorumlu olduğunu gösterir.

Sık hatalar: III'ü biyolojik yasa saymak; Önemi yalnızca bilim ya da yalnızca sorumluluk açısından açıklamak

5. DKAB.10.1.2 · Allah-âlem ilişkisini müşahade edebilme · zor**15 puan**

Madde	Ölçüt	Puan
	Aybüke'nin görüşünün doğru olmadığını belirtir.	3
	Ayetlere dayanarak her şeyin bir ölçüye göre yaratıldığını, yasaların kaynağının Allah olduğunu belirtir.	3
	Yasaların kendi kendine var olamayacağını ve işleyemeyeceğini, sürekliliklerinin de Allah'ın iradesine bağlı olduğunu açıklar.	3
	Bilimin yasaları yaratmadığını, var olanı keşfettiğini belirtir.	3
	Doğa yasalarının Allah'ın âlemdeki işleyiş tarzı olduğu sonucuna tutarlı biçimde ulaşır.	3

Örnek cevap: Aybüke'nin görüşü doğru değildir. Ayetlerde Allah'ın her şeyi bir ölçü ve dengede yarattığı bildirilir. Doğa yasaları bu ölçünün kendisidir; bir yasa kendi kendine var olamaz ve kendi kendine işleyemez. Bilim insanları yasaları yaratmaz, var olanı keşfeder. Yasaların her yerde ve her zaman aynı biçimde sürmesi de Allah'ın âlemi her an yönettiğini gösterir. Bu yüzden doğa yasaları Allah'a ihtiyacı ortadan kaldırmaz; Allah'ın âlemdeki işleyiş tarzıdır.

Sık hatalar: Bilimi küçümseyen bir dil kullanmak; Yasaların kaynağı ile keşfedilmesi arasındaki farkı belirtmemek

6. DKAB.10.1.3 · İsrâ suresinin 36 ve Mülk suresinin 23. ayetlerinin mesajlarını anlamak için Kur'an-ı Kerim meallerine başvurabilme · orta

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Kulak, göz ve kalp kavramlarını yazar.	4
b)	Mülk 23'e dayanarak bunların Allah'ın verdiği ve şükredilmesi gereken nimetler olduğunu belirtir.	4
b)	İsrâ 36'ya dayanarak bunların kullanılışından sorumlu olduğunu belirtir.	4
b)	Nimete şükürün onu doğru kullanmak olduğunu belirterek iki mesajı ilişkilendirir.	3

a) Örnek cevap: Kulak, göz, kalp.

b) Örnek cevap: Mülk suresinde kulak, göz ve kalbin Allah'ın verdiği nimetler olduğu ve insanların bunlara az şükrettiği bildirilir. İsrâ suresinde ise bunların hepsinin sorumlu olduğu söylenir. Demek ki bu nimetlere şükretmek, onları doğru kullanmak, bilmediğimiz şeyin peşine düşmemek ve doğruyu araştırmaktır.

Sık hatalar: Ortak kavramları eksik yazmak; Ayetleri ayrı ayrı açıklayıp ilişkilendirmemek

7. DKAB.10.2.1 · Allah'ın (c; c) varlığının delillerini müşahade edebilme · zor

15 puan

Madde	Ölçüt	Puan
a)	Öncülleri C, A, D, B sırasıyla dize (genel öncülü öne alan A, C, D, B sırası da tam puan alır; yalnız D ve B'yi doğru yerleştiren ölçüt puanının yarısını alır).	6
b)	Var olmayan bir şeyin kendini var edemeyeceğini; kendini var etmesi için önce var olması gerektiğini belirtir.	3
b)	Sonradan olan evrenin bir var edene muhtaç olduğunu öncüllere dayanarak açıklar.	3
b)	Ayete dayanarak var edenin başlangıcı ve sonu olmayan (ezelî ve ebedî) Allah olduğu sonucuna ulaşır.	3

a) Örnek cevap: C, A, D, B

b) Örnek cevap: Bu itiraz tutarlı değildir. Bir şeyin kendini var edebilmesi için önce var olması gerekir; var olmayan bir şey bir şey yapamaz. Evren değişir ve bir başlangıcı vardır; yani sonradan olmuştur. Sonradan olan her şey bir var edene muhtaçtır. Ayette bildirildiği gibi, var olanların ilki ve sonu olan, başlangıcı ve sonu bulunmayan Allah'tır; evreni yoktan var eden O'dur.

Sık hatalar: D ile B'nin sırasını karıştırmak; İtirazı yalnızca "yanlıştır" diyerek geçiştirmek